

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indult BÉTSBŐL Kedden II. Decemberben 1792.

B é t s.

Felséges Urunk ezen napokban a' *Magyar Ország* minden Nemes V. megyékhez egy egy igen Kegyelmes jelentést méltóztatott botsáttani, melly által ezeket a' Magyar Nemzeti Sergeknek tökéletes számra való pottlására és meg mozdittására — a' melly Nemzeti Sergek, a' mint ő Felsége maga is ezen jelentésében igen kegyelmesen ki fejezni méltóztatik, az ő Felsége egélziz taborának fobb erejét és magvát tézik — továbbá, a' meg ígért 5000 ujj katonáknak, és 1000 lovaknak mennél hamarabb lehető ki-állítására kéltetni méltóztatik.

Közelebbről a' következő gyalog Batalionok és lovas Divisiók vettenek a' Német Birodalom

lom felé való indulásra parantsolatot u. m. — *Toskánai Nagy Hertzeg* 2, *Pellegrini* 2, *Preusz* 2, *Jordis* 1, *Bolió* 1, *Splényi* 1, mind öfzve 9 Batalionok. Továbbá — *Karaitzai* Könnyü lovasai 8, *Czesvitz* Vasalsai 3, *Barkó* Húszárjai 3, *Fő Hertzeg Leopoldé* 2, mind öfzve 11 Divízió lovasok.

A' táborhoz ujjabban ki rendeltetett Generálisok ezek : — *Feldmarschall H. Koburg*, ki mellé segittségül, *Fegyvertármester Ferraris*, és lovasok Generálja *Wurmzer* rendeltettenek. Továbbá, *Feldmarschal Lájtinántok*, *Eder* és *Splényi*, és egy *Gen. Májor Bruglach*. — *H. Koburg* a' jövő esztendei táborozásban az egész *Ts.* és *Királyi Sergeket* fogja vezérelni.

Gen. Caprara már meg-érkezett *Romában*, a' hol igen nagy örömmel fogadtatott. A' *Pápnak* már egészsz *Militziája* lábbon áll.

A' most *Bétsben* lévő fő személyek között vagyon egy *Bourboni Hertzeg* a' *Conde* fia, és a' *Nancy* vólt *Püspök*, nevezetesen pedig egy *Emigráns Dáma*, a' ki igen szép festéséről, nevezetesen pedig a' *Portrétok* készítéséről igen esmeretes. Egy egész embernek festéséért 600, egy félért vagy övig valóért pedig 300 aranyokat kíván. — Itt vagyon a' meg-hólt *Svéd Király* testvér *Húga-is*, nem az özvegy *Királyné*.

A' múlt *Vasárnap* tartaték itt *Bétsben* az *Arany Gyapjas* vitézeknek innep napja, mellynek alkalmatosságával *Felséges Urunk* 3 testvérjeivel u. m. *Josef*, *Antal* és *János* fő *Hertzegekkel* együtt közönségesen ebédelni méltoztaték, kik közzül a' két utolsók ezen *Rendnek* ujj tagjaivá neveztettenek.

A' Tsatázó piatzokról.

Austriai Belgium. — *Luxemburg Városlában* egy F. parantsolat téteték a' múlt Nov. 12 dikén közönségessé, melly szerint ezen városból és várból, minden idegenek, minden rang, idő, és nem béli külömbség nélkül, azonnal ki. takarodni tartoztanak, és a' város lakosainak tudtokra adatták, hogy vagy 6 hónapi eleséget szerezzenek - bé magoknak, vagy pedig ha 6 hónapokra elégséges élelmeket meg mutatni nem tudják, az ellenségnek közelítésekor a' várost oda hagyni kéntelenítettnek fognak.

A' Frantzia tábor Gen. *Dümmuriernek* vezérlése alatt Nov. 20-dikán *Brüszszelből* fel. kerekedvén, *Lövent* még az nap, *Tirlemontot* pedig Nov. 22 dikén el foglalta, és innen 23 dikban Sz. *Trand* és *Lüttich* városlainak vette útját. A' *Lüttich* és *Tirlemont* között Nov. 22-dikén az *Austriai* és *Frantzia* Sergek között esett tsata mérges vólt, és a' Frantziáknak igen sok embereik estenek el. Gen. *Dümurier* azonban, valamint eddig elé minden nyereségeit, így ezt is hang nagyító sippal adván elő, nem átallotta Nov. 22 dikén ezen tsatáról így írni Gen. *Moretonhoz.* — „Én azt gondoltam, hogy még tegnap éjjel *Tirlemontban* fogok hálni: de az *Austriaiak* okozták, hogy azon étzakát, fegyverben a' szabad ég alatt kellett töltenem, melly nekik 400 emberekbe került, magam pedig olyan szerentsés vóltam, hogy tsak 4 embert veztettem. Holnap Sz. *Troundban*, 26 dikban pedig *Lüttichben* fogok hálni, ha tsak az *Austriaiak* még egy nappal útamat késleltetni nem fogják, és még egy győzedelmet számomra fenn tartani nem fognak, a' mely történet szerint tsak 27 dikben lennék *Lüttichben.* (Melly hitel felett való és *scharlatan* tudóítás legyen ez egy fő vezértől, akár ki az első olvasásra meg. ítélheti. Ki hihetné azt el, hogy egy olyan tsatában, a' hol mind a' két fél, magának

Sának *Dümuriernek* is vallás tétele szerint, 2 egész órákig vakmerően tsatázzék, 's még is egyik félnek 400, a' másnak pedig tsak 4 embere esék el. E' nem tsak hogy lehetetlen, hanem hiteles tudósítások érkeztenek már meg, mellyek szerint bizonyos az, hogy ez alatt az egész háboru alatt, a' Frantziák a' leg-szerentsélebb ütközetet is leg alább két annyi vesztségekkel nyerték-meg, mint a' mennyi részünkről esett el. *Mons* mellől is azt a' tudósítást tette vólt Gen. *Dümurier* a' *Nemzeti Conventhez*, hogy a' Frantziák közzül tsak 300-zan estenek el, sebet pedig 600 zan kaptanak, az {Ausztriaiak vesztsége ellenben 4000 ből állott; holott más tudósítások azt erősítették, hogy a' Frantziák vesztsége ekkor leg alább is 15 ezer el esett embernek kétharmad részéből állott. Mellyet könnyen el lehet tsak azért is hinni, mivel *Dümurier* ezen *Monsi* tsatának alkalmatosságával, a' mint ezt is egy innen érkezett tudósításból olvastuk, egy olyan hadi mesterséggel élt, melly ugyan néki a' tsatának megnyerésére segítségül vólt, de ellenben egy néhány ezer emberében került. Ezen hadi mestersége Gen. *Dümuriernek* abból állott, hogy a' Frantzia Szabad-akarattól szolgáló Sergek között ki hirdettetvén azt, hogy az első ütközet beli tisztséget nékiek akarja engedni, ezek leg előll tsordával omlottak az *Ausztriaiakra*, és noha ezek életeket többnyire az *Ausztriaiak* tüze miatt mind el-vesztették, *Dümuriernek* mind azon-által azt a' hasznót tették, hogy ő a' maga reguláris Sergeivel akkor ütött osztán az elenségre, midön ezt a' Szabad-akaratuk már egy darabig fárasztották vólt, ugy hogy a' *Dümurier* reguláris Sergeik, a' földet és árkokat el borított Frantzia holt testeket tapodva közelítettének az Ausztriai Sántzokhoz. A' Párisiaktól is azzal vádoltatik Gen. *Dümurier*, hogy a' *Párisi Szabad-akartu* Batalionokra ránkóra lett vólna, és azért küldötte vólna őket előll a' tűzbe. — De továbbá nintsen egy bizontalanabb dolog mint a' tsatának ki-me-

ki-menetele: illetlen dolog tehát egy olyan Generálshoz, mint *Dümurier*, a' leg bizontalanabb dolog felöll leg-kisebb kétkedés nélkül jövendölni. Hogy *Brüszszellel* meg történhetett az a' jövendölése néki, hogy ott fog telelni, abban a' mit *Lüttichről* jövendölt, hogy t. i. Novembernek 26 dikán vagy leg-fellyebb 27-dikén benne fog hálai igen könnyen meg-tsalattathatik, a' mint hogy az Ausztriaiak még Nov. 27 dikén *Lüttichben* bizonyoson benn is vóltanak a' következő rövid tudósítás szerint:

„ *Lüttich* 27. Nov. — Az Ausztriaiak éppen ezen szempillantásban u. m. dél után 1 órakor rukkolkolnak ki-felé az ellenségre, és a' tsatázáshoz a' *Walburgi* kapu előtt kezdvén, már az ő ágyuik menydörögnek is, mellynek egészsz *Lüttich* városa szerentsés ki-menetelt kíván. „)

A' *Pruszszus*, *Haszszus* és a' *Frankfurthoz* közelebb fekvő Frantzia Sergekről ezeket írják: — „

„ *Wetzlár* 7. Nov. — Ezen vidéken egy darab időtől fogva a' *Pruszszus* Sergek kezdenek nyüzsgeni, kiknek vezér Generálisok *Kalkstein* 24-dik Novemberről 25 dikre virradó északát egy órányira *Wetzlártól Klein Kermesben* töltötte el. Ő előtte útozott itt keresztül egy *Pruszszus* tsoport, és azt erősitik, hogy *Coblentztől* fogva *Hannauig* a' *Pruszszus* Sergekkel egyesült *Haszszusok* egy *Kordont* szándékoznak formálni. A' hir az, hogy a Frantziáknak a' *Pruszszusokkal* Nov. 26-dikán *Wiszbáden* mellett véres tsatájok lett volna, mellyben mind két részről sok emberek hullottanak el. „

„ Egy *Hanau* 28-dik Nov. ri Levél azt erősití, hogy a' *Pruszszus* Sergeknek előll járó tsoportja, már ekkor *Hanau* és *Nauheim* között feküdt, és hogy a' *Pruszszus* Király második fia is 27 diknek északáját *Nauheimban* töltötte el, végre, hogy a' *Haszszus* Sergek magokat a' *Hannauban* lévőkke egyesítvén, ezen Várnak Komendánsa Generál *Donopp* az egészsz *Haszszus* tábornak fő vezérévé tettetett. „

A' *Frankfurti* Ujjság így ír mind ezekről bővebben: — „ Nov. 24 dikén és 25 dikén egy erős Pruszszus Sereg Gen. *Kalksteinnak* vezérlése alatt *Wetzlárnak* vidékeire meg-érkezvén, ezzel magát *Butzbach* mellett egy *Hessen-Casseli* Sereg edgyesítette, melly egyesült Sergek Nov. 27 dikén és 28-dikán *Frankfurt*nak vidékeire kezdettenek közelíteni. Ennek alkalmatosságával a' Pruszszus Sergek elől járó csoportja egy 40 emberekből álló *Frantzia Pihétre* tanálván, tsatázásra került a' dolog, mellyben 5 *Frantziák* erősen meg sebesítettének, a' többek pedig *Frankfurtba* vissza futottanak. Az edgyesült Sergek azonban szüntelen közelítvén, 28-diknak estvéjére már ezeknek elől járó csoportjai *Frankfurt* mellé meg-érkeztenek vala. A' *Frankfurti* kapuk még ekkor tsak a' közönséges időben zárattattanak bé étzakára, melly meg-esvén, az után az itt fekvő *Frantziák*, mind edgyütt valami 3 ezeren öszve gyűltenek, és egész étzaka fegyverben állottanak. Ugyan tsak 28 dikban a' *Frankfurtban* lévő *Frantzia Komendánshoz Van-Heldenhez* egy *Dobos* érkezett bé a' Pruszszus Sergek fő vezérétől, de hogy miért jött, a' nem tudatik. (Más tudósítások azt erősítik, hogy a' *Frantzia Sergeknek* magok fel adását kívánta volna.) — Nov. 29-dikén egész nap bé-zárattatva maradtanak a' kapuk. Ekkor dél után maga *Cüstin* is vissza érkezett *Frankfurtba*, a' midőn minden kísézőjé 12 vagy leg fellyebb 15 lovasokból állottanak. Itt *Cüstin* a' mint lováról le-szállott, egyenesen indult gyalog a' *Römer* nevű tanáts házban öszve gyülekezve lévő *Magistrátushoz*, a' honnan igen rövid múlatása után ismét meg térvén, előbbeni kísézőjével együtt *Höchst* mellé, a' maga fő hadi szállására vissza indult. Ötet követték akkor mindjárt, a' reggeltől fogva induló félben álló hadi készülettel rakott szekerek is. Az alatt a' közelebb fekvő falukon a' *Frantzia Sergek* is nagy számmal kezdvén meg érkezni, már ekkor egy nem mesélze lévő nevezetes történetet lehetett várni. „

„El-távozván *Cüstin Frankfurtból Höchst* felé, a' *Magistratus* azonnal egy *Pátenst* tétete a' *Frankfurti* lakosok közt közönségesé, mellynek az a' foglalata: — „ hogy *Gen. Cüstin* telyelséggel nem egyéb tzállal jelent légyen meg tulajdon izeméllye szerint *Frankfurtban*, hanem tsak annak bizonyos meg ígérésére, hogy ha ő történetből ezen városnak szomszédságában tsatába elegyedni kéntelenítettni fogna, ezen város mindazonáltal az ágyuzás által okozódható minden kártól és ostromoltatástól való félelemtől, a' mi a' *Frantziákat* illeti, tökéletesen üress lehet. Ehez képpest ujjalog is intettetnek *Frankfurtnak* minden *Polgárjai*, hogy mind magok, mind pedig minden hozzájuk tartozóik tökéletes tsendességben maradjanak, és a' meg-eshető tsatának alkalmatosságával, magokat minden vezedelmes és ártalmas ujjságon való kapástól, 's ennek álhatatlan kívánásától meg-tartoztassák.„

„*Frankfurt* 30. Nov. — *Frankfurtnak* kapui még ekkor mint bé zárattatva vagynak: de a' *Postáknak* még most is szabad járások vagyon. Tegnap és ma a' két ellenséges *Sergek*, u. m. a' *Frantziák*, más felől pedig a' *Pruszszus* és *Haszszus* *Sergek*, magokat még mind erősítették. A' *Haszszus* tábor *Bergen* mellett fekszik $1\frac{1}{2}$ órányira *Frankfurttól*, a' hol 1759-ben a' *Frantziák* szerentsésen tsatáztanak volt. A' *Frantzia* *Sergek* *Höchsttől* fogva *Königsteinig* nyúlnak. Jobb szárnyokat a' *Ménus* felől a' *Nidda* vize, a' balt az ő *Niederorseltől* fogva *Königsteinig* nyúló *Sántzaik*, hátok-megit is egész *Moguntzidig*, hasonlóképpen *sántzok* fedezik és óltalmazzák.

A' *Hannai* 30-dik Nov. indúlt *Levelek* szerint, már Nov. 28-dikán kezdődtenek *Bergen* mellett az a'probb tsatázások, a' midőn is 50 *Frantziák* fogására esvén, *Hannauba* vitettetnek.

Mind ezeknél az apróságoknál pedig sokkal nevezetesebb az, a' mi már bizonyos is, hogy a' *Pruszszus és Haszszus* edgyesült Sergek Dec. 2. d. kán *Frankfurtot* a' *Frantziáktól* erővel el vették, 's közzüllök lokat öszve vagdaltanak és el fogtanak, mind ezekről pedig az eddig elé meg-érkezett tudósítások ezek: —

(A' *Frankfurti* ujjság így ír ezen történetről) — „*Frankfurt* 2. Dec. Ezen nap nállunk valósággal ijedségnek napja vala, melly a' mi *Kronikánkban* el-felejtethetlen lészzen. Ma 9 órakor dél előtt a' *Pruszszus és Haszszus* Sergek a' mi kapuink előtt meg jelenvén, azt kívánták a' benn lévő *Frantziáktól*, hogy magokat adják meg fogságra. Ezek erre nem állván rá, el kezdődék az ágyukból és puskákból való iszonyu lövöldözés, melly 1 óráig tartott. Végre a' *Friedbergi* kapu bé lövettetvén, a' *Pruszszus és Haszszus* Sergek bé nyomultanak a' városba, és az utzákon imitt-amott tanált *Frantzia Nemzeti Gárdistákat* öszve vagdalták, a' többit pedig fogságra tették. A' fogjok között tanálja magát a' vólt *Frankfurti* Komendáns Generál *Van Helden*, és a' Gen. *Cüstin* fia. Az egyesül. Seregből valami 50 nig vagy 60 nig való ember esett-el kik között 2 *Haszszus* tisztek, *Wolf* és *Düclair*. Mondják, hogy a' *Hessen philipstadt* Hertzeg is sebet kapott volna. A' Várnak ostroma alatt Gen. *Cüstin* maga is közelített a' több *Frantzia* Sergekkel *Frankfurt* felé, de más *Pruszszus* Sergek *Bockenheim* és *Rödelheim* között rájok ütven, a' tsatázás itt 1 óráról fogva 3 ig tartott. A' *Frantziák* magokat az erdők felé vonták vissza, a' honnan keményen tüzeltenek, de itt, a' mint észre lehetett *Frankfurt*-nál venni, mellyhez a' tsata $\frac{1}{2}$ mért földre esett, nem került a' dolog puskából való tüzelésre. A' *Pruszsziai* Király maga-is, a' *Braunsváji* Hertzeggel edgyütt még ez nap dél előtt meg-jelentenek *Frankfurtban*, a' honnét a' tsatázó helyet is megtekintvén, dél után ismét vissza ment ezen Király *Frankfurtba*, az ellenséges Sergek pedig még most is szemben állanak egymással. Azt mondják, hogy

Prusz.

Pruszszus Gen. H *Hohenlohe* elvévén ugyan ekkor a' *Frantziáknak* a' hegyen lévő *Sántzokat*, nékiek hátok megé került. „

„ *Hannau* 2. Dec. — Már egy darab itőtől fogva elvált végezve, hogy *Frankfurt* városa a' *Frantziák* kezéből kivétettsék, a' mely véres tsatára a' tegnapi nap vala határozatva. Az itt *Hannauban* fekvő *Kosnoth* nevű *Haszszus* Regement, már még 2 dikra virradó ézaka 1 órakor ki indul *Hannauból*, hogy a' *Saxenhausi* vidékeket előre el foglalván, innen üssön a' *Frantziákra*. (*Frankfurtot* a' *Ménus* két részre osztja: egyik a' tulajdon képpen való *Frankfurt*, másik pedig *Sachsenhausen*.) A' több egyesült Regementek a' tulajdon képpen való *Frankfurt* kapuit kezdték ostromolni, és 1 óra alatt, valamint a' városnak, így szintén a' benne lévő 2500 *Frantziáknak* Uraivá lettenek; kik közül 1200-an fogságra téttenek, és már 500-an *Hannauba* is hozattattanak, a' többek pedig, a' kik inkább meghalni, mintsem fogságra esni akartanak, öszve vagdaltattanak. A' felvonó hid' megvételének alkalmatosságával leg többet szenvedtenek a' *Haszszus* Regementek, a' midőn a' *Frantziák* réaiok a' *Sántzokról* egész golyóbis esőket bortsattottanak le. Mind együtt 140 *Haszszusok* vesztették el életüket, valami 200-an pedig megsebesedtenek. A' *Pruszszus* Királlyal együtt, a' *Braunsváji* *Hertzegen* kívül, Gen. *Bisovszwerder*, Marquis *Lucchini*'s több más nagy emberek is jelen vóltanak *Frankfurtban*, kik a' *Haszszusokat* közönségesen nagy ditsérettel illették. „

„ Ezen véres tsata után a' *Frantziák* 3 mas hadi rendel *Höchst* mellől ki rukkolván, ezek ellen az egyesült *Pruszszus* és *Haszszus* Sergek is haladék nélkül meg indittattanak, még pedig olyan rendeléssel, hogy az ő *Rothenheim* mellett lévő *battériáikat* foglalják el. Ezek tehát neki szegezett pagnétokkal rontván a' *Frantziákra*, 2 *battériákat* elfoglalták, magokat a' *Frantziákat* pedig, kiktől azt

azt írják, hogy 1500 embereket hagytanak volna el esve a' tsatázó piatzon, vissza verték. Mitsoda ki-menetele lett légyen ezen tsatának az után hátrább *Höchst* felé, még erről nints bizonyos tudósítás. A' bizonyos, hogy az ágyuzás még az után is sokáig hallott: de gyanítják, hogy ezen ágyuzásnak hangja arról a' vidékről jött volna, a' hol Hertz. *Hohenlohe* 5000 Frantziáknak már a' hátok megé került vólt. — A' *Frankfurtiak* ezen történeten erősen örvendettének, és a' Pruszszus Király's a' *Hessen Casseli Landgróf* neveiknek innepet ültének. A' győzedelmes katonákat nem gözték elég jó szívvvel látni, egy *Haszszus* Hülzár körül nevezetesen, a' ki egy Frantzia Nemz. Zászlót vett vólt el, tsudára méltó bámulással és örömmel sokadoztanak.

A' feljebb említett *Lüttichi* nagy ágyuzás, így írnak *Régensburgból*, tsak egy néhány ágyu lövésből állott, mellyről így ír a' *Lüttichi* Ujjság Nov. 28. dikán: — „Tegnap a' *Lüttichi* felleget várról 3 ágyu-lövésék tétettévé, ezek által az *Ausztriai Sergeknek* a' Frantziák ellen való indulásra jeladattatott. „ — Más tudósítások szerint, Nov. 28. dikán reggel jöttek ki az *Ausztriai Sergek* *Lüttichből*: de az egész dolog még bizontalan, és erről ez után bővebben.

Az *Antverpiai* várat, a' mint hallatik, General Gr. *Sztáray* 3000 red magával oltalmazza, a' melly vár 8 hónapra vagyon eleséggel ki készítve. A' *Namuri* Fellegetvárnak Gen. *Moitel* a' Komenzánsa, a' melly két erőss várat ezen Generálisok, vagy éppen nem, vagy pedig igen drágán fogják által engedni a' Frantziáknak. Az utolsorol azt írják, hogy minek előtte a' várba felment, testamentomot tett.

Trierből így írnak Nov. 22. dikén: — „Itt mindenek nagy félelemben vagynak. Már 3 napoktól fogva minden felől érkeznek ide *Trierbe* a' szaladóok kik azt a' hirt hozzák, hogy a' Frantziák

Saar.

Saargaut ismét elborították. *Oberlenkében* mindent felprédáltak, és még a' templom is hasonló fátumot szenvedett. *Trierben* 3 Spionok fogattattanak el, a' kik az itt lévő magazinumokat akarták felgyújtani, és már a' magok helyeken függenek.

Az *Ausriaiakkal* edgyesült *Sárdinai* Sergek, mellyek egy néhány Regementekből állottanak, Gen. *Szent Andrénak* vezérlése alatt, a' múlt Nov. 18 dikán a' *Nizzai* Grófságnak szélében, némű némű haszonnal tsatáztanak a' *Sospello* városa mellett feküdt Frantziákkal, mellyek 3000 emberekből állottanak, kik végre *Cagliostone* felé magokat vissza vonván, az után innen is elűzettettek, és az edgyesült Sergek ezen várost is igen kevés magok kárával megvették. A' Frantziák között 30 vagy 40 esett el, 20 megsebesedett, 15 pedig elfogatott. A' *Sárdinaiak* 15 ágyukból tüzeltenek, és holmi egyéb nyereségeken kívül, 5 ágyukat vetettek el a' Frantziáktól.

A' 20 hadakozó nagy hajókból álló Frantzia hajós Sereg még most is a' *Genuai* kikötő helyben vagyon, és a' *Toulonból* 's *Márfilidből* érkezendő 12 nagy hajókra, 50 ágyuzó hajókra, és 60 eleség hordozókra várokozik. — A' *Constánzinápolyba* menő Frantzia Követ *Semonville* már kiindult *Génuából* *Smirna* felé.

A' múlt Nov. 15 dikén, a' magok Vallásokat, Királyokat, és *O. Constitutiojokat* oltalmazott 's szerentsétlenné lett, és életeket elvesztett Frantziákért *Romában* közönséges *Misék* tartatának.

Már a' *Saxoniai* Vál. Fejedelem is az ötet illető, és a' Német Birodalomnak 's ennek igaz ügyének oltalmazására szükséges Seregnek, az indulásra készen álló parantsolatot kiadta. Ezen Sereg 6565 emberekből és 10 ágyukból áll, mellynek vezérei Gen. *Lindt* és *Zetzsvitz*.

Páris. — (Nemzeti Conventbéli dolgok.)

• A' *Pyréneumi* szélekre küldetett *Commissáriusok* arról tettek jelentést, hogy *Perpignántól* fogva *Toulonig* egy 30 ezer fejből álló *Frantzia* tábor az első parantsolatra kezen vagyon az indulásra, és az erősségek is oly móddal ki-készittetve állanak ezen vidékeken, hogy *Spanyol Ország* felől semmi bé ütéstől tartani nem lehetne, a' *Frantziák* ellenben mihelyest parantsoltatni fogna, *Kataloniára* mindjárt bé üthetnének, és egész *Madritig* győzedelemmel elő-nyomulhatnának.

A' 20-dik *Novemberi* ülésben ismét a' *Generál Labourdonnoy* Levele olvastatott fel, mellyben arról emlékezik, hogy *Ypern*, *Fürnes*, *Brügge* városait, valamint szintén a' *Schelde* vizének egész partját el foglalván, 18-dikban *Antverpia* városába belé szállott. — A' hadi *Minister* ugyan ekkor jelentette, hogy a' *Frantzia* *Ministeriom* meghatározta legyen, hogy a' *Schelde* vizének tengerbe való szakadását egészen megnyittattassa, melly szerint *Dümurierre* már réá-is bizta, hogy az egész *Schelde* és *Mosa* vizein való tökéletes szabad hajókázást, minden hatalmában való eszközök által fel-állítani munkálódják.

Három *Szavoyai* *Deputátusok* is jelentenek meg a' *Convent* előtt, kik a' *Szavoyai* *Nemzeti Gyűlés*-től nékiek adatott tellyes hatalom szerint arra kérték a' *Conventet*, hogy *Szavoyát* *Frantzia Ország*-gal egyesítse, mellyet ezen a' fundamentomon kívántanak, hogy a' *Szavoyai* 655 *Közönségek* egybe gyűlvén, egy néhányat ki véve, egyenlő akarrattal jelentették volna ezen kívánságokat. — — Ezen *Deputátusok* beszéde igen nagy örömmel fogadtatott a' *Conventben*, kik magok a' *Præsestől* rendre öleltetvén, ülés ajánltatott nékiek, és némeltyek a' *Convent* tagjai közzül azt kezdték vitatni,

tatni, hogy Szavoya akkor mindjárt foglaltsék Frantzia Országhoz: de a' mellyre *Barrere*, *Simon* és *Pétion* ilyen meg-jegyzést tevének, hogy nem kellene ezen dologban *Enthusiasmussal* végzést tenni, hanem előbb a' *Diplomatica Commissionak* vélekedését kellene meg hallani.

Magyar Ország.

Nyitrából azt írják, hogy egy itt járó jövendő-lő aszszonynak, *Prophetissának*, jóvaslására, az úgy nevezett *Arkus* nevezetű mezőkön minden nap 30 vagy 40 napzámosok ásnak, még a' *Romaiaktól* el rejtett valamelly *Kintsnek* meg tanálása végett. — A' nevezett mezők az ide való *Cáptalan* tulajdonai közzé tartoznak.

Tudománybéli dolog.

A' közelebb el múlt *November* Hónapjának 26-dik, és 27-dik napjainn *Jénában* költ *Tudományos Ujjságokban* (*Literatur Zeitung*) némelly *Magyar Ország*on készült *Könyvekről* hoznak ítéletet a' külföldi *Tudósok*: a' melly ítélet tételről kívántuk *Erd. Olvasóinkat* tudófsá tenni. Annyival is inkább, hogy mi eddig is ki-irtuk a' *Külső Ország*gi *Tudományos* levelekből mind azokat a' dolgokat, a' mellyek a' *Hazabéli* *Tudományokra* tzeleztak: a' nélkül, hogy az eránt tsak leg-kisebb igérettel is ketsegtettük volna *Olvasóinkat*. — Az említett napokon költ *Jénai Literatur Zeitungnak*, 308 dik, és 309 dik *numerus* alatt lévő *Levelein*, a' következő 7 darab *Magyar Ország*on készült *Könyvek* *recenseáltatnak*:

1.) *Gabrielis Kolinovics nova Ungariæ Periodus anno primo gynæca-cratiaë austriacæ inchoata; sive Comitiorum generalium, quibus Maria Theresia in reginam Ungariæ Posonii A. 1741. inaugurabatur, absolutissima narratio; edidit Mart. Georg. Kovachich*

vachich Budæ 1790. — egy Alfab. és három árkos 8 ad rétben.

2.) *Vestigia Comitiorum apud Hungaros, ab exordio regni eorum in Pannonia, usque ad hodiernum diem celebratorum; e scriptoribus ac diplomatibus eruit Mart. Georg. Kovachich Budæ 1790. — két Alfab. és hat árkos 8-ad rétben.*

3.) *Solemnia inauguralia principum utriusque Sexus, qui ex stirpe Habsburgo-Austriaca in reges Hungarorum redimiti sunt, industria Scriptorum Synchronorum adumbrata edidit Mart. Georg. Kovachich Pesthini 1791. — három Alfab. Fol.*

4.) *Acta Diætalia Posoniensia A. 1618; item electio & Coronatio Ferdinandi II. in Regem Hungariæ, Pesthini 1790. — egy Alfab. és négy árkos 8-ad rétben.*

5.) *Collatio repræsentationum & protocollorum Statuum & Ordinum regni Hungariæ occasione altissimi Decreti d. d. 28. Jan. 1790. e generalibus congregationibus submissorum Pars I. & II. Pesthini 1790. — egy Alphabet és tizenhat árkos 8-tzad rétben.*

6.) *Declaratio Statuum Catholicorum, qui ad Conventum Catholicum d. 30 Nov. A 1790 apud Archiepiscopum Coloczensem celebratum non interfuerunt. 1791. — három árkos 8 ad rétben.*

7. Danielis Cornides A. A. L. L. & Philosoph. Magistri, in Reg. Univ. Pest. Diplom. & Herald. quodam Prof. &c. &c. *Comment. de Religione Veterum Hungarorum.* Edidit, suamque de origine Hungaricæ gentis *Dissertationem* adjecit Christ. Engel Accessista ad Cancell. Aul. Trans. cam, Leutschoviae natus, *Viennæ 1791, — száz tizenhét lap, 8 ad rétben.*

Ezen Magyar Országgi Könyvekről, a' Külföldi Tudósok következendő-képpen ítélnék. t. i.

Az Elsőről azt írják, hogy abban a' leg-aprólékosabb környül-állások-is meg t láltatnak, a' melyek

lyek ha egy született Magyarnek tétzenek is, de egy Nem Magyarnek nem tétzhetnek. Azonban megvallyák azt, hogy ámbár sok hijánosság van a' Könyvben: mindazáltal sok fontos dolgok is vagynak benne fel-jegyezve. — A' Déákságról pedig azt írják, hogy az szintén olyan *turgidus stylussal* iródott, mint a' millyennel szoktak az a' féle Könyvek ezen a' Vidéken irattatni; — és hogy vastag Idiotismussal van az egész Könyv öszve szöve.

A' *Másodikról* azt itélik, hogy az, egy, a' fontos Munkák között; — hogy azt egy szorgalmas, és a' Magyar Országi Historiában járatos Ember írta; — hogy abban sok hasznos dolgokat tanulhat az, a' kit a' Magyar Országi Historia *interessál*; — és hogy az, tiszta *stylussal* iratott, nem úgy mint az *első*.

A' *Harmadikról* azt, hogy az ártatlan Munka.

A' *Negyedikről* azt, hogy ha némelly jó dolgok találtatnak is benne: de a' felette hijános; — és hogy csak Könyv-áros *Strohmeyer* akart azzal a' Magyar Közönség' kívánságának eleget tenni.

Az *Ötödikről* szintén hasonlót itélnék, t. i. hogy az is a' *Strohmeyer* Speculatiója, de a' mellyért, kivált a' Kül-földiek köszönettel tartoznak; mint hogy a' meg lehetős szép Gyűjtemény.

A' *Hatodikat* nem gyalázzák.

A' *Hetedikről*, t. i. a' Néhai *Cornides* Ur Írásotskájáról semmit sem szóllanak, miert hogy az a' Göttingai Tudós Ujjságban (*gelehrte Anzeig.* 160. *Stück* pag. 1601.) még 1785 ben ki-nyomtatott; minekutánna Göttingában létekor, a' Tudós Társaság Gyűlésében élő nyelven el-mondotta volna azt 1785 dik Elztendőben September 10-dik napján, az említett Magyar Tudós. — Az ehez ragasztott *Commentatióról* pedig elégnek tartják ki-mutatni, hogy az is van a' Világon.

Tudósítás.

Mi, útol meg-nevezettek, a' ki az 1792 dik esztendőnek Mártzius, Aprilis, Május, és Junius hónapjaiban, a' következő Magyar és Erdély Országi *Augustána* és *Helvética* Valláson lévő Eklésiákhoz, u. m. az Alzód, Atsa, Béla, Brezova, Batos, Csaba, Debretzen, Doblchan, Einlied, Gols, Gömör, Groß Raufchenbach, Hanus falva, Hibe, Szeben, Jolsva, Kamenani, Komlós, Komárom, Kremnitz, Losontz, Lublyó, Mada, Magyar-Igen, Maros-Vásárhely, Modern, Nagy Enyed, Nagy Vasony, Nemes Dömölk, Német Liptse, Neustädtl, Oroszlány, Oroshaza, Osgyan, Papa, Palota, Pest, Pöfing, Posou, Győr, Rakendorf, Ratkó, Rechnitz, Rima Szombath, Rolenberg, Rust, Szent-György, Sáros-Patak, Sohlaning, Schmölnitz, Schvedler, Skalitz, Szák, Szatmar Némethi, Somerein, Tokaj, Trenchin, Túr, Ujjhely, Vallengendorf, Vásárhely, Zeben és Zemplini Eklésiához, alamisnát gyűltő nyomtatott Leveleket küldöttünk vólt, nagy okainkra nézve igen erősen kérjük a' meg nevezett Eklésiákat; hogy mivel minket még eddig arról nem tudósítottanak, hogy Levelünket vették é vagy nem, vételekről, vagy nem vételekről, minél hamarább tudósítani méltoztasának. — Prága 4 dik Nov. — Az *Augustána* Valláson lévő Tseh Eklésia. — *Markovitz Mátyás* Lelki tanító: *Zicha Tamás* és *Swoboda Ferentz* Egyházfiak.

Jobbitás. — A' 93 dik *Kurirnak* 1481-dik oldalán az utolsó sorban, ezen szavak helyett: — „Visegrádban 1387 dik esztendőben irattatott vólt.” — olvasd — „Visegrádban 1381 dik esztendőben irattatott vólt;”